

Kuinka hyödyntää vammaisasiamiehen palveluja?

10.11.2021

Vammaisasiamies
Sirkku Kiviniitty
Espoon kaupunki

Esityksen sisältö:

- Vammaisasiamiehen viran perustamisesta
- Vammaisasiamiehen tehtävistä
- Kuinka hyödyntää vammaisasiamiehen palveluja
- Vammaisasiamiehen selvitys
- Asiakkaiden ja omaisten yhteydenotoista
- Omaishoidon tuki – vammaisten henkilöiden kannalta
 - esiin nousseita kysymyksiä ja palautteita
- Vammaisten lasten perheiden palveluohjauksesta

Vammaisasiamiehen viran perustaminen

- Vammaisasiamiehen virka on perustettu Espooseen vuonna 2000
- Ensimmäinen kokoaikainen vammaisasiamiehen virka Suomessa
- Nykyisin suuremmissa kaupungeissa, mutta eri nimikkeillä (koordinaattori, yhdenvertaisuuskoordinaattori jne.)
- Sijainti organisaatiossa Espoossa: Hyvinvoinnin ja terveyden toimiala / Esikunta, Laki- ja asiakkuusyksikkö
- Poikkihallinnollinen työ
- Työn lähtökohtia nykyisin mm.
 - YK:n yleissopimus vammaisen henkilön oikeuksista
 - Perustuslaki, syrjimättömyys
 - Yhdenvertaisuuslaki

Vammaisasiamiehen tehtävät:

- **Osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen:**
Edistää ja seuraa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja syrjimättömyyttä.
- **Asiantuntijatyö:**
Toimii asiantuntijana poikkihallinnollisesti koko kaupungissa, tekee näkyväksi vammaisuuteen liittyviä asioita ja epäkohtia, jakaa tietoa, järjestää koulutusta ja tekee aloitteita vammaisuuteen liittyvistä asioista. Vammaisasiamies koordinoi vammaispoliittisen ohjelman toimenpiteitä.
- **Neuvonta:**
Neuvoo vammaisuuteen liittyvissä asioissa.
- **Vammaisneuvosto- ja vammaisjärjestöyhteistyö:**
Toimii vammaisneuvoston asioiden valmistelijana ja sihteerinä. Vammaisasiamies toimii linkkinä kaupungin eri toimijoiden ja vammais- ja pitkäaikaissairaiden järjestöjen välillä.
- **Kouluttaminen:**
Järjestää koulutusta kaupungin henkilöstölle, luottamushenkilöille sekä vammaisjärjestöille tehtäväkuvaansa liittyvissä asioissa.

Asiantuntijatoiminta - esimerkkejä

- Poikkihallinnollinen asiantuntijatyö
 - Espoo kaikille - Stop vihapuhe
 - Selvitys vammaisten henkilöiden työllistymisestä Espoon kaupungille Osallisuusverkosto
 - Kumppanuusfoorumi
- Kehittäminen, ohjelmat
 - Espoon esteettömyysohjelman seurantaryhmä
 - Espoon vammaispoliittisen ohjelman toimenpiteiden vuosittainen organisointi
 - Vuoden esteetön teko
 - Kaikki pyörii –tapahtuma Kansainvälisenä vammaisten päivänä
- Tiedottamista ajankohtaisista asioista
 - Espoon kaupungin sivuilla: vammaisasiamiehen sivu, vammaisneuvoston sivu
 - Uutiskirjeillä vammaisjärjestöille vammaisneuvoston toiminnasta
- Henkilöstön kouluttaminen
 - Vammaistietoisuuden lisääminen

Vuoden esteetön teko -kilpailu

Etsitään espoolaista palvelua, yritystä, yhteisöä, toteutettua ideaa, henkilöä, rakennusratkaisua tai toimintaa, joka on tuonut palvelut kaikkien saataville, ja tehnyt liikkumisesta tai asioinnista helppoa meille kaikille.

***Kaikki pyörii -
- vuosittainen
tapahtuma!***

**Kaikki
pyörii!**

**TAPAHTUMA
ON...**

**ESTEETÖN &
VIITOMAKIELINEN**

**ESPOON
VALTUUSTOTALOLLA
Espoonkatu 5
TO 31.1.2019
KLO 16 – 20**

**TERVETULOA
PYÖRIMÄÄN
YHDESSÄ!**

Vammaisneuvosto- ja vammaisjärjestöyhteistyö

- **Vammaisneuvoston asioiden valmistelu ja sihteeri**
 - Vammaisneuvosto on kuntalainmukainen toimielin, jossa on vammais- ja potilasjärjestöjen edustajia, kaupungin edustajina työntekijöitä ja luottamushenkilöitä
 - Vammaisneuvosto kokoontuu kuukausittain, antanut n. 50 lausuntoa v. 2020
 - Antanut lausuntoja mm. Omaishoidon tuesta mm.
 - Vammaisneuvosto esittää, että kevään ja kesän 2020 omaishoidon lakisääteisten vapaapäivien (2-3vrk/kk) pitämisaikaa pidennetään 31.1.2021 asti.
 - Vammaisneuvoston lausunto Selvitys lapsiperheiden kotipalvelun maksuttomuuden kriteereistä ja niiden vaikutusten arviointi erityisen tuen näkökulmasta
 - Omaishoidon tuen toimintaohjeen tarkistaminen: Esitys toimintaohjeen tarkistuksista ja palkkioiden alennuksista tulee palauttaa uudelleen valmisteltavaksi.
- **Vammaisneuvoston Rakennetaan kaikille –työryhmän (RAKAN) koordinointi**
 - Jäsenenä vammaisjärjestöjen edustajia ja virkamiesedustajia
 - Ottaa kantaa esteettömän rakentamisen ohjeen ja kaavaprosessin mukaisesti sekä tekee aloitteita esteettömyyden parantamiseksi
- **Yhteistoiminnan vahvistaminen kaupungin ja vammaisjärjestöjen välille**
 - Espoossa toimii n. 60 espoolaisista vammais- ja sairausjärjestöä, jotka muodostavat vammaisneuvoston neuvottelukunnan, joka kokoontuu vähintään kahdesti vuodessa
 - Järjestöedustajia kutsutaan mm. kaupungin hankkeiden työpajoihin

Kuinka hyödyntää vammaisasiamiehen palveluja?

- Voit kysyä neuvoa vammaisuuteen liittyvissä asioissa ja saada ohjausta eteenpäin.
 - Kysytään esimerkiksi toimiohjeista, palvelujen saannin kriteereistä, hakemusten laatimisesta, apuvälineistä, esteettömyys- ja saavutettavuuskysymyksistä jne.
- Voit nostaa esiin jonkin yhdenvertaisuutta, osallisuutta tai esteettömyyttä ja saavutettavuutta edistävän asian tai kehittämisehdotuksen.
- Voit tuoda asioita vammaisneuvoston käsiteltäväksi.
- Voit liittyä vammaisneuvostotiedotteen jakelulistalle (Espoo).

Vammaisasiamiehen vuosittainen selvitys

Keskeinen viesti

- **Vammaiset henkilöt näkyvämmäksi kaupungin toiminnassa sekä hyvinvointi-, yhdenvertaisuus- ja osallisuustyössä sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen**

Sisältö

1. Vammaisasiamiehen toiminnasta ja kuntalaisten yhteydenotoista Espoossa
2. Vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden toteutumisesta Espoossa
3. Selvityksessä edellisten pohjalta esitetyt kehittämissuositukset ja hyvät käytännöt

Käsittely

- Sosiaali- ja terveyslautakunta, tarkastuslautakunta, muut keskeiset asiantuntijalautakunnat ja kaupunginhallitus

ESPOON KAUPUNGIN VAMMAIASIAMIEHEN SELVITYS VUODELTA 2017

22.3.2018

Vammaisasiamies Sirkku Kiviniitty

Asiakkaiden ja omaisten yhteydenotoista

- Vammaisilta henkilöiltä ja omaisilta keskimäärin 300 / vuosi, puhelimitse ja sähköpostitse
- Yhteydenotot koskevat:
 - tiedonsaantia palveluista, yhteydensaaminen asian käsitelijään, aktiivista neuvontaa palveluista, palveluohjausta; työntekijä kertoisi oma-aloitteisesti palveluista
 - palvelujen saatavuutta, palvelun saannin kriteereitä ja päätöksenmukaiseen palvelun saamista, palvelun laatua mm. kuljetuspalvelut, asumispalvelut, henkilökohtainen apu ja omaishoidon tuki
 - määräaikaista päätöksiä, mm. omaishoidon tuki; tulevaisuuden suunnittelu
 - palveluprosesseja ja –hoitopolkuja; jos hoitopolut eivät toimi, joudutaan ottamaan useita kertoja yhteyttä samasta asiasta ja voidaan jäädä väliinpuotoajiksi
 - yhdenvertaisuutta, syrjintää
 - esteettömyyttä mm. terveyspalvelut, saavutettavuutta
 - asenteita ja vammaisuuden vaikutusten ymmärtämistä

Koronan vuoksi hyvin poikkeuksellinen vuosi (2020)

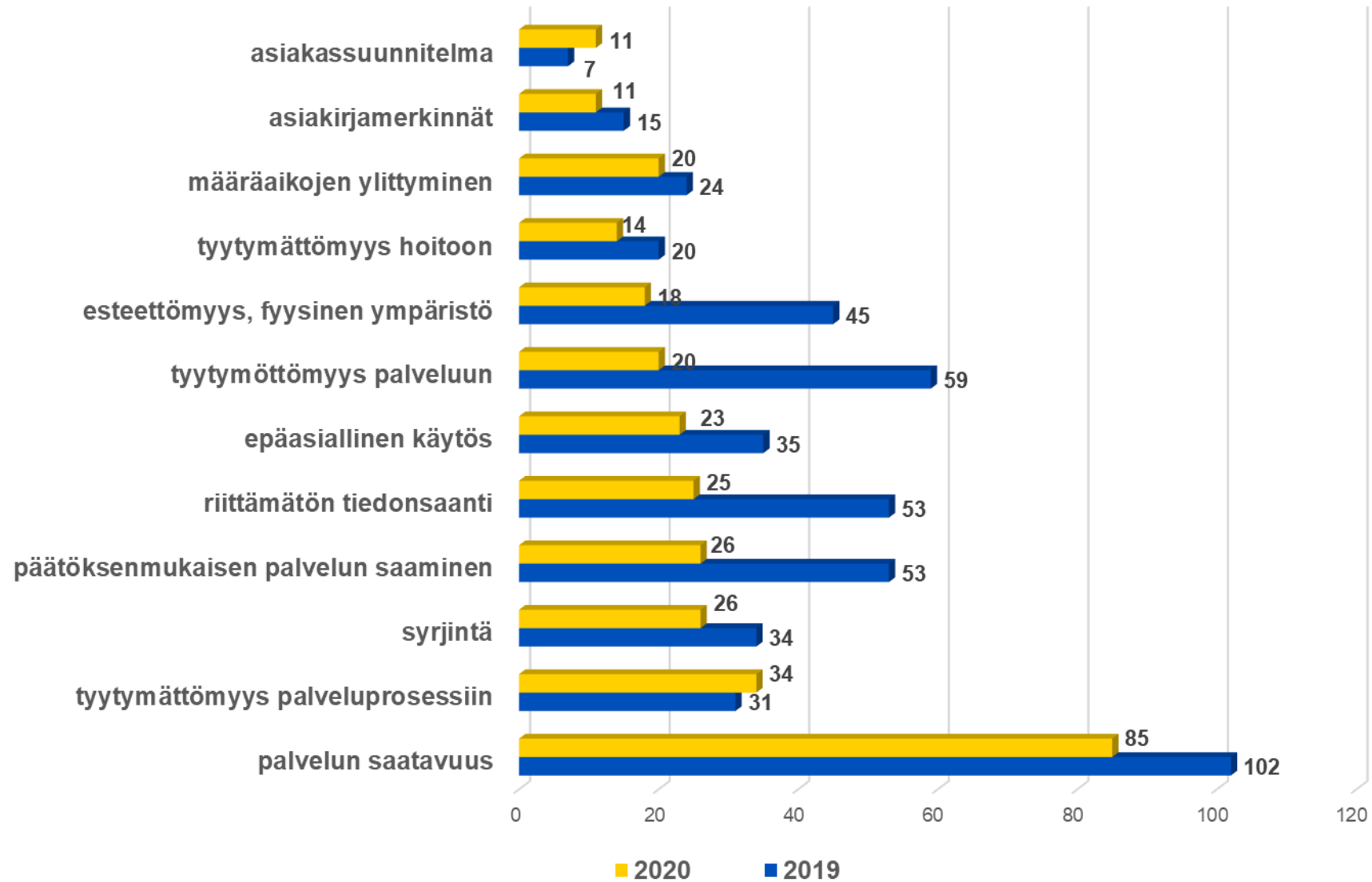
- Välttämättömän avun saaminen kriittistä tilapäishoidon osalta ja huolta henkilökohtaisen avun käyttäjissä
- Omaisten vierailut asumisyksikköihin kiellettiin
- Palveluja ja asiointi-tiloja on ollut suljettuina
- Eristäminen sosiaalisista kontakteista on ollut raskas
- On jouduttu etsimään uusia toimintatapoja, etäyhteydet
- Digitaalisuus on mennyt odotettua nopeammin eteenpäin; se ei kuitenkaan tavoita kaikkia
- Saavutettavuusdirektiivi edisti saavutettavuutta

Yhteydenotot palveluittain v. 2020

Yhteydenotoista suurin osa koski palveluista:

- vammaispalveluja (69): kuljetuspalvelut, henkilökohtainen apu ja asumispalvelut
- vammaispalvelujen sosiaalityötä (48)
- apuvälinepalveluja, kuntoutusta ja terveyskeskustoimintaa (40)
- myös kehittämisehdotuksia

Yhteydenoton syy

Omaishoidon tuki – vammaisten henkilöiden kannalta - esiin nousseita kysymyksiä

- Omaishoidon saannin kriteerit ja vammaispalvelujen kriteerit; miten pääsee palvelujen piiriin?
- Arvio lapsen toimintakyvystä suhteessa ikään: vammaisten lasten perheet
- Määräaikaiset päätökset: toimeentulo ja näkymä eteenpäin
- Omaishoitajan sopivuus tehtävään – terveystarkastus > saada hyvää hoitoa
- Vapaiden järjestyminen
- Ansionmenetyks työkäisillä omaishoitajilla, mahdollinen paluu työelämään
- Omaishoitajan jaksaminen, myös emotionaalinen ja ennaltaehkäisy
- Huoli-ilmoitukset; kotona selviytyminen
- Vammaispalvelut; välttämätön tarve, tavanomaiset elämän toiminnot ym.
- Kielteiset päätökset: muutoksenhaku
- Vammaispalvelujen toteutuminen ja toimivuuden vaikutukset, esim. kuljetuspalvelut
- Tiedottaminen myös kirjallisena: Opas omaishoitajalle – lasta tai aikuista hoitavalle 2019

Opas omaishoitajille

- Sisällys
- OMAISHOITO OSANA ELÄMÄÄ
- Kuka on omaishoitaja?
- Uudenlainen arki
- Pidä huolta
- OMAISHOIDON TUKI ON KOKONAISUUS
- MISTÄ APUA JA TUKEA?
- Apua kommunikointiin
- Apuvälineet ja hoitotarvikkeet
- Espoon seurakuntien tarjoama tuki
- Hoitoapua kotiin
- Hyvinvointi- ja terveystarkastus
- Järjestöjä
- Kelalta haettavia etuuksia
- Koti hoivan paikkana
- Koulutus ja valmennus
- Liikkumista tukevat palvelut
- Siivousapua ilman arvonlisäveroä
- Taloudellista tukea
- Omaishoitajan lakisääteinen vapaa
- Tilapäistä hoitoapua
- Tukea lapsiperheille
- Tukea mielenterveyteen ja päihteisiin liittyvissä asioissa
- Työn ja omaishoidon yhteensovittaminen
- Vapaaehtoisilta apua ja tukea
- Vertaisilta apua ja tukea

Vammaisten lasten perheiden palveluohjauksesta

"Aika menee, kun selitän eri ihmisille ja eri tahoille, jotka meidän lapsia hoitaa, missä mennään ja mikä kuvio on. Lapsi hukkuu diagnoosiin. Palveluohjaus on väline, että perhe ehtisi keskittyä siihen lapseen ja vanhempana olemiseen ja perheenä olemiseen. Ensimmäistä kertaa alettiin palveluohjauksessa miettiä koko kuviossa miten te jaksatte ja miten perhe jaksaa."

Vanhempien terveiset muille vammaisten lasten perheille

- Ota selvää järjestöjen toiminnasta
- Vertaistukea kannatta etsiä ennen kuin ollaan liian väsyneitä
- Palvelusuunnitelma tehtävä perheen sitä pyytäessä
- Ei ole liian vaikeasti tai liian lievästi vammaista lasta hakeakseen tukea
- Muut ovat voineet löytää sen, mitä te vielä etsitte -> vertaistuki
- Tieto lisää vaikutusmahdollisuuksia oman asian ajamiseen

Lähde: Espoon pitkäaikaissairaiden ja vammaisten lasten ja heidän perheidensä palveluohjaus, loppuraportti

KOHTAAMINEN JA KUULEMINEN

ARVOSTAVA SUHTAUTUMINEN

ASENNE EI VIE AIKAA

Kiitos!

Vammaisasiamies Sirkku Kiviniitty
Puh 050 344 5190
sirkku.kiviniitty@espoo.fi
PL 220, 02070 ESPOON KAUPUNKI